

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

formujúca myseľ i srdce
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky a psychológie
Nám. A. Hlinku 56/1, 034 01 Ružomberok
www.ku.sk , tel.: +421 44 432 6842 e-mail: dekanat-pf@ku.sk

PEDAGOGIKA A ŠPECIÁLNA PEDAGOGIKA

Tézy k záverečnej skúške - Základný modul DPŠ

1. **Pedagogika v sústave vied – príbuzné a hraničné disciplíny. Charakteristika, vznik, úlohy, predmet pedagogiky, základná terminológia.**
2. **Výchova a vzdelávania v staroveku, stredoveku a novoveku.**
3. **J. A. Komenský – jeho prínos pre výchovu a vzdelávanie.**
4. **Didaktika ako vedný odbor. Pojem a predmet didaktiky - vymedzenie predmetu, úloh, cieľ a. Základné didaktické pojmy a kategórie. Postavenie didaktiky v systéme pedagogických vied.**
5. **Edukačné ciele, ich taxonómie (B. S. Bloom, B. Niemierko, D. B. Kratwohl, M. Simpson).**
6. **Vyučovací proces, pojem, podstata a jeho etapy, jeho gnozeologické, logické a psychologické základy. Vyučovacia hodina, typológia, charakteristika.**
7. **Obsahová stránka vyučovania: štátny a školský vzdelávací program, ich tvorba, RUP, učebné osnovy, učebné plány, vzdelávacie štandardy, TPU, školské knihy.**
8. **Procesuálna stránka vyučovania: vyučovacie zásady, metódy, organizačné formy a prostriedky vyučovania. Evalvácia pedagogického procesu.**
9. **Komunikačné kompetencie v práci učiteľa. Devalvácia a elevácia v pedagogickej komunikácii.**
10. **Rizikové a problémové správanie žiakov. Príčiny, súčasný stav a aktuálne trendy.**
11. **Prevenca rizikového správania v škole. Formy a metódy prevencie, plánovanie preventívnych aktivít. Kompetencie a úlohy pedagogických a odborných zamestnancov školy pri prevencii.**
12. **Súčasný školský systém na Slovensku a jeho legislatíva.**
13. **Deti s vývinovými poruchami učenia a odborný prístup k nim v bežnej základnej škole**
14. **Poruchy emocionality a správania u detí a možnosti ich riešenia v bežnej základnej škole**
15. **Charakteristické prejavy dieťaťa s ADHD v škole a možné spôsoby ich regulácie**
16. **Dieťa so zmyslovým postihnutím (sluchovým, zrakovým) a špecifiká práce s ním v bežnej základnej škole**
17. **Špecifiká edukácie detí zdravotne oslabených, chorých a detí s telesným postihnutím v bežnej základnej škole**
18. **Integrácia a inklúzia v edukácii – možnosti a limity.**

Povinná literatúra:

- JŮVA, V. jun. a sen.: Stručné dějiny pedagogiky. Brno : Paido, 2003.
- PŠENÁK, J.: Kapitoly z dějin slovenského školstva a pedagogiky. Bratislava : UK, 2002.
- KRATOCHVÍLOVÁ, E. a kol.: Úvod do pedagogiky. Trnava : PF, 2007.
- ZELINA, M.: Teórie výchovy alebo hľadanie dobra. Bratislava : SPN, 2004.
- EMMEROVÁ, I.: Prevencia v škole a nové trendy rizikového a problémového správania žiakov. Ružomberok : 2019.
- VAŠEK, Š.: Základy špeciálnej pedagogiky. Bratislava : Sapiencia, 2003.
- ŠKOVIERA, A.: Propedeutika špeciálnej pedagogiky. Ružomberok: Verbum, 2015.
- ČAPEK, R.: Moderní didaktika. Praha: Grada, 2015.
- PETLÁK, E.: Všeobecná didaktika, 3. vyd. Bratislava: Iris, 2016.
- GAVORA, P.: Učiteľ a žiaci v komunikácii. Bratislava : UK, 2007.
- TIŠŤANOVÁ, K.: Špecifiká pedagogického komunikovania. Ružomberok : Verbum, 2012.

Odporúčaná literatúra:

- PRŮCHA, J.: Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru. Praha : Portál, 2000.
- PRŮCHA, J.: Moderní pedagogika. Praha : Portál, 1997.
- REBLE, A.: Dejiny pedagogiky. Bratislava : SPN, 1991
- JABLONSKÝ, T.: Moderné trendy vo výučba. Ružomberok: Verbum, 2006.
- KOMENSKÝ, J.A.: Veľká didaktika. Bratislava : SPN, 1991.
- VIŠŇOVSKÝ, L. – KAČÁNI, V. a kol.: Základy školskej pedagogiky. Bratislava : Iris, 2001.
- GANGEL, K.: Povolání: učitel. Jihlava : ERON, 1995.
- ŽILÍNEK, M.: Étos a utváranie mravnej identity osobnosti. Bratislava : Iris, 1997.
- ZELINA, M. – BRUTENIČOVÁ, E.: Pedagogika 2. Bratislava : SPN, 2005.
- ZELINA, M.: Alternatívne školstvo. Bratislava: Iris 2000.
- PRŮCHA, J. (ed.): Pedagogická encyklopedie. Praha : Portál, 2009.
- POKORNÁ, V.: Vývojové poruchy učení v dětství a dospělosti. Praha : Portál, 2010.
- TISOVIČOVÁ, A.: Poruchy správania a ich klasifikácie. Ružomberok : Katolícka univerzita, 2007.
- ZELINKOVÁ, O.: Poruchy učení. Praha : Portál, 2007.
- LECHTA, V. (ed.): Základy inkluzivní pedagogiky. Dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole. Praha : Portál, 2010.
- RAČKOVÁ, O.: Vybrané aspekty špeciálnej pedagogiky na báze kresťanskej filozofie a teológie. Ružomberok : VERBUM, 2010.
- NELEŠOVSKÁ, A.: Pedagogická komunikace v teorii a praxi. Praha : Grada, 2005.
- ČERNOTOVÁ, M.: Ako komunikovať so žiakmi. Prešov : MPC, 2005. Dostupné na: <http://www.mcpo.edu.sk/downloads/Publikacie/Ostatne/OSPED200602.pdf>
- DE VITO, J. A.: Základy mezilidské komunikace. Praha : Grada, 2008.
- ŠKVARENINOVÁ, O.: Rečová komunikácia. Bratislava : SPN, 2004.
- ONDERČOVÁ, V.: Špecifiká verbálnej komunikácie v základnej škole. Prešov : MPC, 2003. Dostupné na: http://www.zeliezovce.sk/download_file_f.php?id=117052

PSYCHOLÓGIA

Tézy k záverečnej skúške - Základný modul DPŠ

1. Vývinové obdobie dieťaťa staršieho školského veku: charakteristika obdobia, osobitosti fyzického a psychického vývinu, poznávacie procesy, citový vývin, sociálny vývin, utváranie osobnosti.
2. Vývinové obdobie adolescencie: charakteristika obdobia, osobitosti fyzického a psychického vývinu, poznávacie procesy, citový vývin, sociálny vývin, osobnosť.
3. Tvorivosť: charakteristika, poňatie v psychológii, teórie osobnosti druhy tvorivosti, faktory tvorivého myslenia, vlastnosti tvorivej osobnosti, možnosti rozvíjania tvorivosti vo výchovno-vzdelávacom procese.
4. Psychológia učenia: základné psychologické otázky učenia, podstata učenia, druhy učenia, zákony učenia, podmienky učenia, teórie učenia. Učenie v procese utvárania osobnosti. Učenie sa žiaka.
5. Výkonnosť žiakov vo vyučovacom procese: vplyv organizácie práce na výkonnosť žiakov, vplyv psychických stavov na výkonnosť, únava a jej vplyv na výkonnosť. Činitele ovplyvňujúce prospech a neprospech žiakov a študentov v škole.
6. Psychologické aspekty skúšania, hodnotenia a klasifikácie žiaka: pojem skúška, skúšanie, hodnotenie, funkcia skúšania a hodnotenia, zásady skúšania a hodnotenia druhy skúšok. Zátťažové situácie, tréma, strach a ich vplyv na duševné stavy a výkon žiaka.
7. Socializácia: základná charakteristika, proces socializácie etapy, obsah, mechanizmy a výsledky procesu socializácie. Sociálne učenie ako nástroj socializácie, úloha modelov ako vzorov v procese socializácie, poruchy socializácie.
8. Štýly sociálneho správania (prosociálne správanie, hostilné správanie, agresívne správanie, kooperatívne správanie, súperivé správanie, manipulatívne správanie, asertívne správanie) a možnosti učiteľa pri formovaní štýlov sociálneho správania u žiakov v škole.
9. Psychologické aspekty osobnosti učiteľa: súčasné poňatie osobnosti učiteľa, požiadavky na osobnosť učiteľa, hodnotenie učiteľovej osobnosti, učiteľ a stres, učiteľ a vyhorenie. Model sociálno-psychologických kompetencií učiteľov.
10. Psychologické otázky výchovy: pojem výchova z psychologického hľadiska, analýza výchovných javov, zvláštnosti výchovného pôsobenia, metódy výchovy (objasňovanie, presvedčovanie, sugescia, príklad, cvičenia, odmena a trest), zásady výchovného pôsobenia a možnosti ich uplatnenia v procese výchovy.

Povinná literatúra:

SZABÓ, I. – KOLIBOVÁ, D. 2014. *Základy psychológie*. Ružomberok : Verbum. 2014. 279 s. ISBN 978-80-561-0198-8.

KOLIBOVÁ, D. 2007. *Dieťa a jeho vývin*. Ružomberok : Edičné stredisko Pedagogickej fakulty, 2007. 119 s. ISBN 978-80-8084-259-8.

THOROVÁ, K. 2015. *Vývojová psychologie*. Praha : Portál, 2015. 424 s. ISBN: 978-80-262-0714-6

Odporúčaná literatúra:

GAJDOŠOVÁ, E., HERÉNYIOVÁ, G., VALIHOROVÁ, M. 2010. *Školská psychológia. Bratislava: Stimul*. 2010. ISBN 978-80-89236-81-7.

KARIKOVÁ, S. 2006. *Kapitoly z pedagogickej psychológie*, Žilina, 2006. 137 s. ISBN 80-807-05097.

LEHENOVÁ, A. 2012. *Vybrané kapitoly z pedagogickej a školskej psychológie*. Trnava : Pedagogická fakulta TU. 2012. 150 s., ISBN 978-80-8082-583-6.

MAREŠ, J. 2013. *Pedagogická psychologie*, Praha : Portál , 2013. 704 s. ISBN 978-80-262-0174-8.

MATÚŠOVÁ, S. 2013. *Psychológia a znalostná spoločnosť*. Ružomberok : Verbum – Vydavateľstvo KU. 2013. 145 s. ISBN 978-80—561-0043-1.

VENDEL, Š. 2007. *Pedagogická psychológia*. 2. vydanie. Bratislava : Ing. Miroslav Mračko. 448 s. ISBN 978-80-8057-710-0.